

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szakvéleményei

Építési tenderterv felhasználása kiviteli tervként

Ügyszám: SZJSZT- 04/10.

A megkeresésben feltett kérdések:

1. A közbeszerzési eljárásban a kivitelező kiválasztása érdekében folytatott versenytárgyalások keretében felhasznált műszaki vállalkozási vagy más módon tenderterv, amely a kiviteli terv követelményeinek megfelelő színvonalú és részletezettségű tervdokumentáció, változatlan formában alkalmas-e kiviteli tervként történő felhasználásra? A jogszerű felhasználáshoz szükséges-e a tervező hozzájárulása. Az engedély nélküli felhasználás megvalósítja-e az Szt. 18.§-a szerinti többszörözést és ennek következményeként sérül-e a szerzőnek a mű felhasználásához fűződő kizárólagos joga?
2. A felperes megsértette-e a Magyar Építész Kamara Etikai-Fegyelmi Szabályzatának 7.6. b.-c. pontjaiban foglalt rendelkezéseket azáltal, hogy a J. L. által készített tenderterveket az épület kivitelezésére úgy használta fel, hogy a terv szerzőjétől a felhasználásra engedélyt nem kért és nem kapott.
3. A közbeszerzési eljárásban kötött kivitelezési (építési) szerződés teljesítésére a tenderterv szerzőjének bevonása a közbeszerzésekről szóló 2003. évi CXXIX. törvény (Kbt.) 10.§ /1/ bekezdés a./ pontjára figyelemmel, a Kbt. 88.§ /1/ bekezdés c./ pontja alapján a szerződés érvénytelenségét eredményezi-e? A közbeszerzési eljárás szabályai kizárták-e, hogy a felperes a tenderterv szerzőjéhez közvetlenül forduljon a felhasználáshoz való hozzájárulás megszerzése érdekében. Ilyen esetben mi a helyes és törvényes eljárás? Jogszerűen mellőzhető volt-e a felperes részéről a minden munkarészre kiterjedő kivitelezési tervdokumentáció elkészítése és helyette a J. L. által készített tenderek felhasználása a szerző engedélye nélkül?

Az eljáró tanács szakvéleménye:

A szakvélemény szempontjából releváns tényállás

J. L. építész 2003. évben építési engedélyezési, majd 2006. évben közbeszerzési eljárásban történő felhasználásra vállalkozásba adási tervdokumentációt (un. tendertervet) készített B. község megrendelésére, az általános iskola rekonstrukciójához és bővítéséhez. A tenderterv elkészítéséről szóló vállalkozási szerződés tartalmazza, hogy a dokumentáció csak a szerződésben foglalt cél megvalósítására használható fel.

A közbeszerzési eljáráson a felperes B. J. építész által vezetett cég nyerte el az épület megépítésének kivitelezési munkáit. Felperes nyilatkozata szerint a szerződéskötés során tájékoztatta a megbízót, hogy a közbeszerzési törvény összeférhetetlenségi szabályai miatt csak a megbízó adhat megbízást J. L. továbbtervezésre, de a megbízó nem kívánt ilyen megbízást adni, sőt megtiltotta a kapcsolatfelvételt az eddigi tervezővel.

A felperessel megkötött szerződés 13. pontja értelmében „A szerződés tárgyát képező tervekre kiadott engedélyeken felül, amelyeket a vállalkozónak az ajánlati dokumentumokkal együtt rendelkezésére bocsátott megrendelő, minden további szükséges tervet, szakhatósági engedélyt, és jóváhagyást a vállalkozónak magának kell beszereznie az illetékes hatóságoktól, saját költségére.” A szerződés 28. pontjában utalás történik a kiviteli tervekre is, mely szerint „A vállalkozó a későbbiek során nem hivatkozhat a kiviteli tervek és az engedélyes- ill. ajánlati tervek közötti eltérésekre.”

Felperes úgy nyilatkozott a perben, hogy építészeti kiviteli tervdokumentáció nem készült, csak szakági kiviteli tervek, mert az építész tendertervek olyan mélységűek voltak, hogy azok alapján minden szükséges építészeti anyag beszerezhető, a kivitelezés elvégezhető volt. Felperes a kivitelezés során a liftakna méretét megváltoztatta, továbbá az építési engedélyezési tervdokumentáció oltóvíz ellátásra és a falı tűzcsapok létesítésére vonatkozó fejezetét újratervezte.

J. L. panasszal fordult az ügyben a Békés Megyei Építész Kamara Etikai-fegyelmi Bizottságához, amely az eljárást megszüntette B. J. ellen, majd a panaszos fellebbezésére a Magyar Építész Kamara Etikai-fegyelmi Bizottsága az első fokú határozatot megváltoztatta és B. J. büntetéssel sújtotta. A határozat ellen B. J. a Békés Megyei Bírósághoz fordult, amely a Szerzői Jogi Szakértő Testületet rendelte ki, szakvélemény adása céljából.

Az ügyben irányadó rendelkezések

Az 1998. január 1-től 2007. december 31-ig hatályos 45/1997. (XII. 29.) KTM rendelet az építészeti-műszaki tervdokumentációk tartalmi követelményeiről a 13. § (4) bekezdésben így rendelkezik: „A közbeszerzési törvény hatálya alá tartozó, vagy a (3) bekezdésében meghatározott jellemzőket meghaladó építmény építése esetében minden munkarészre kiterjedő kivitelezési tervdokumentációt kell készíteni, mely az építők, szerelők, gyártók számára a megvalósításhoz szükséges és elégséges minden közvetlen információt, utasítást tartalmaz, továbbá tanúsítja az építési engedélyezési és az ajánlatkérési műszaki dokumentációban részletezett követelmények teljesítését.”

2003. évi CXXIX. törvény a közbeszerzésekről (a továbbiakban: Kbt.) „10. § (1) bek. „A közbeszerzési eljárás előkészítése, a felhívás és a dokumentáció elkészítése során vagy az eljárás más szakaszában az ajánlatkérő nevében nem járhat el, illetőleg az eljárásba nem vonható be a közbeszerzés tárgyával kapcsolatos gazdasági tevékenységet végző gazdálkodó szervezet (a továbbiakban: érdekelt gazdálkodó szervezet), illetőleg az olyan személy vagy szervezet, aki, illetőleg amely a) az érdekelt gazdálkodó szervezettel munkaviszonyban vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban áll;

88. § (1) Az ajánlat érvénytelen, ha c) az ajánlattevő, illetőleg alvállalkozója nem felel meg az összeférhetlenségi követelményeknek (10. §);”

1999. évi LXXVI. törvény a szerzői jogról (a továbbiakban: Szt.) 1. § (2) bek. „Szerzői jogi védelem alá tartozik .... k) az építészeti alkotás és annak terve, valamint az épületegyüttes, illetve a városépítészeti együttes terve,

13. § A szerző személyhez fűződő jogát sérti művének mindenfajta eltorzítása, megcsonkítása vagy más olyan megváltoztatása vagy megcsorbítása, amely a szerző becsületére vagy

hírnevére sérelmes.

18. § (1) A szerző kizárólagos joga, hogy a művét többszörözze, és hogy erre másnak engedélyt adjon. (2) ..... Az építészeti alkotások esetében többszörözés a tervben rögzített alkotás kivitelezése és utánépítése is.

29. § A szerző kizárólagos joga, hogy a művét átdolgozza, illetve hogy erre másnak engedélyt adjon. Átdolgozás a mű fordítása, színpadi, zenei feldolgozása, filmre való átdolgozása, a filmalkotás átdolgozása és a mű minden más olyan megváltoztatása is, amelynek eredményeképpen az eredeti műből származó más mű jön létre.

67. § (1) A mű jogosulatlan megváltoztatásának minősül az építészeti alkotás vagy a műszaki létesítmény tervének a szerző hozzájárulása nélkül történő olyan megváltoztatása, amely a külső megjelenést vagy a rendeltetésszerű használatot befolyásolja.”

Az eljáró tanács szakvéleménye

Ad.1. A 45/1997. (XII. 29.) KTM rendelet hivatkozott rendelkezése értelmében a közbeszerzési törvény hatálya alá tartozó építmény építése esetében minden munkarészre kiterjedő kivitelezési tervdokumentációt kell készíteni.

Ezt a jogszabályi kötelezettséget nem írhatja felül az a körülmény, hogy az adott tenderterv a kiviteli terv követelményeinek megfelelő színvonalú és részletezettségű, s esetünkben – az iratok tanúsága szerint, mert a terveket nem látta az eljáró tanács – a tenderterv nem is volt ilyen mélységű. A tenderterv elkészítésére vonatkozó szerződés értelmében J. L. az alaprajzokat M = 100-as méretarányban készítette, míg a kiviteli tervekhez vonatkozó jogszabályi előírás értelmében az alaprajznál a méretarány legalább 1:50.

A felperes többszöri nyilatkozata értelmében nem készültek kiviteli tervek, így az engedélyezési, vagy a tenderterv továbbtervezéséről nem beszélhetünk, ilyen cselekedettel felperes nem sértette meg J. L. szerzői jogait. Jogszerű felhasználás esetében szükség lett volna az eredeti szerző előzetes hozzájárulására, tekintettel arra, hogy sok esetben a kiviteli tervek kisebb-nagyobb mértékben eltérnek az engedélyezési vagy a tendertervektől, s ez esetben az előzetes hozzájárulás nélkül a mű jogosulatlan megváltoztatása, vagy átdolgozása (Szt. 13.§, 29.§, 67.§ (1) bek.) történne. Természetesen gyakran előfordul az is, hogy a kiviteli tervek semmiben sem térnek el az engedélyezési- és/vagy tendertervtől, csak részletezik azokat, a kivitelezéshez szükséges műszaki-technikai kiegészítéseket tartalmazzák, s ez esetben nem beszélhetünk alkotói folyamatról, egyéni, eredeti alkotásról (Ird. SzJSz 24/07. számú szakvéleményt).

Esetünkben azonban a kivitelezés során a liftakna méretét megváltoztatták, továbbá az építési engedélyezési tervdokumentáció oltóvíz ellátásra és a fali tűzcsapok létesítésére vonatkozó fejezetét újratervezték, tehát – legalább e lépések miatt – kétség kívül szükséges lett volna J. L. hozzájárulására a tervek módosításához.

Az is egyértelmű, hogy nagyrészt az engedélyezési és/vagy a tenderterv alapján valósult meg az épület, holott a tenderterv elkészítésére vonatkozó szerződés egyértelműen rögzítette, hogy a dokumentáció csak a szerződésben foglalt célra használható fel, azaz a közbeszerzési eljárás lefolytatására. Az Szt. 18.§ (2) bek. értelmében „Az építészeti alkotások esetében többszörözés a tervben rögzített alkotás kivitelezése és utánépítése is.”, tehát sérült a

szerzőnek a mű felhasználásához fűződő kizárólagos joga.

Ad.2. Az eljáró tanács véleménye szerint a Magyar Építész Kamara Etikai-Fegyelmi Szabályzatának 7.6. b) pontja még szigorúbb feltételeket szab, mint az Szjt., amikor kimondja, hogy „Jogosulatlan tervfelhasználásnak illetve továbbtervezésnek számít az eredeti szerző hozzájárulása nélkül a tervnek további tervfázissá való továbbtervezése, fennmaradási terv készítése, az épület bontási terveinek elkészítése.” E rendelkezést megsértették, amikor részben módosításokat hajtottak végre a terven (lift, oltóvíz ellátás), illetve elkészítették a szakági kiviteli terveket.

Álláspontunk szerint a Szabályzat 7.6. c) pontja nem sérült, mert e rendelkezések az objektum átépítését célzó terv elkészítésére, az eredeti tervek készítőjének jogaira vonatkoznak. Esetünkben az átépítést célzó tervet J. L. készítette, s az nem tárgya az eljárásnak, hogy ő betartotta-e az épület eredeti tervezője vonatkozásában az előírásokat.

Ad.3. A Kbt. 88.§ (1) bek. c) pontja az ajánlat és nem a szerződés érvénytelenségéről rendelkezik, amennyiben a 10.§-ban foglalt összeférhetlenségi eset fordul elő. Esetünkben pedig már megkötött szerződésről volt szó, azonban kétségtelen, hogy a 10.§ (1) bek. a) pontja értelmében „.... az eljárás más szakaszában az ajánlatkérő nevében nem járhat el aki, illetőleg amely az érdekelt gazdálkodó szervezettel ..... munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban áll;” Felperes előadása szerint ő tájékoztatta a megbízót, hogy szükséges lenne az eredeti szerzőhöz fordulni, de ezt a megbízó nem tette meg, sőt megtiltotta vele a kapcsolatfelvételt. Ügyünknek nem tárgya a megbízó eljárásának vizsgálata, s annak megítéléséhez nem áll rendelkezésre elég adat, hogy a szerzői jog megsértéséért mennyiben felelős a felperes és mennyiben a megbízója.

Helyes és törvényes eljárás esetében a megbízónak az engedélyezési, valamint a tendertervek megrendelésekor a szerződésben rögzítenie kellett volna azt, hogy az épület rekonstrukciójának és bővítésének megvalósítási szakaszában a tervező milyen feladatokat végez még el és azt, hogy hogyan érvényesül majd a közbeszerzési eljárást követően a tervező szerzői joga.

A kivitelezési tervdokumentáció elkészítésének szükségességéről az 1. pontban már írtunk, a részletes tendertervek e dokumentációt jogszerűen nem pótolhatják.

Budapest, 2010. április 15.

Dr. Vékás Gusztáv
a tanács elnöke

Dr. Győri Erzsébet
a tanács előadó tagja

Jékely Zsolt
a tanács szavazó tagja